

Miért pusztított járvány Akiva rabbi tanítványai között?

Egy világméretű járvány közepén vagyunk, amely – több tízezer más áldozat mellett – elragadott megannyi generációnk legnagyobbjai közül: rabbikat és rebbeceneket, kiterjedt dinasztiák patriarcháit és matriarcháit, a holokauszt és a szovjet rezsim túlélőit, azokat, akik újraindították a zsidó életet a háború és elnyomás pusztítása után. Ennek a világméretű járványnak a közepén számoljuk az omert, és közben gyászoljuk egy másik pusztító járvány halottait.

A polgári időszámítás előtti első és második század fordulóján élt a zsidó világ egyik legnagyobb bölcse, Akiva rabbi, akinek i.e. 120-ban 24 ezer tanítványa halt meg egy járvány során.

Akiva rabbinak – aki 40 évesen kezdte el a zsidó tanokat tanulmányozni, addig pásztorként dolgozott – a legfontosabb tanítása az egymás iránti szere-

tet volt, tőle származik az ismert mondat: „Szeresd felebarátodat, mint magadat”. Mégis az ő tanítványai között tört ki pusztító járvány, azért, mert – ahogy bölcseink tanítják – nem szerették egymást kellőképpen.

A Rebbe, Menáchem Mendel Schneerson rabbi, a lubavicsi haszidok hetedik vezetője azt tanította, hogy bár látszólag érthetetlen, hogy történhetett meg ez éppen Akiva rabbi tanítványaival, nincs itt semmi ellentmondás. Mint mondta, bölcseink azt tanítják, hogy ahogy minden ember más és más külsővel rendelkezik, úgy minden embernek más és más az elméje is. Ez pedig azt jelenti – tanította a Rebbe –, hogy mindannyian kicsit más-ként értelmezzük az általunk befogadott dolgokat és mind a magunk felfogását hisszük tökéletesnek. Akiva rabbi tanítványai között éppen azért tört ki viszály-

kodás, mert egymás iránti szeretetüktől vezérelve megpróbálták meggyőzni társaikat a saját igazukról, hogy mindenki más is az általuk tökéletesnek vélt értelmezést tegye magáévá. A céljuk nem volt, ám mégis elpusztította a köztük lévő szeretetet. Az emiatt kitörő járvány pedig elpusztított közülük 24 ezret...

Akiva rabbinak volt egy tanítványa, aki Lág báomer napján hunyt el, azon a napon, amikor – sok évvel korábban – a tanítványok között vége szakadt a járványnak. Ő megtanult úgy szeretni, hogy közben tisztelőben tudta tartani a többi embert. Az ő emlékére és a járvány megszűnése feletti örömlében tartunk nagy mulatságot az omerszámlálás 33. napján. Adja az Örökkévaló, hogy a minket sújtó járvány is véget érjen és mihamarabb együtt ünnepelhesünk.

Virtuális előadások

Mikor nyithatnak meg
a zsinagógák?

Háláchikus állásfoglalás

A kérdéssel Oberlander Báruch rabbi, a Budapesti Ortodox Rabinátus vezetője tart előadást, május 10-én vasárnap, 19 órától, amit élőben lehet követni a Budapesti Talmud Egylet és a zsidó.com Facebook-oldalán.

Myers Mendy rabbi:

A tükkör másik oldalán – a hetiszakasz és tanulságai napjainkban

A Cháj Galéria Facebook-oldalán, szerdánként 18:30-tól

Feldman Mussie rebbecen:

Közepesek a konyhában

(csak nőknek!). A csoport Facebook zárt csoportjában. Belépési engedélyért keressék Feldman rebbecent. Szerdánként 20:30

Glitsenstein Chaim Saul rabbi:

Napi dvár torá

Konferenciahívás

a +36 1 987 6825-ös telefonszámon. Kód: 901244

Vasárnaptól csütörtökig 18:00

Napi Talmud Dáf jomi

Hétköznap reggelente 7:30

Szombat és vasárnap 21:00

Élőben: Köves Slomó Facebook-oldalán, utólag visszanezethető:

www.napitalmud.hu

Virtuális Vasvári zsinagóga

Mivel ezekben a napokban a zsinagógák zárva vannak, minden reggel 8:30-kor és 18:00-kor virtuális közösségi imát tartunk.

<https://zoom.us/j/645022263>

További tudnivalók:

www.viva.tfilin.hu

Kóser ételkészítés-ellátás

Melegétel-rendelés, gyógyszerbeszerzés és bevásárlási szolgáltatás az Óbudai zsinagógától: Erdős Judit (06 30 222-1439 vagy e-mailen: koshercatering@zsido.com

Pékáru: tel.: (06 70) 946-4921;

e-mail: rendeles@koserpekseg.hu

Hús: www.koserhus.com

A Dohány utcai Kóser Piac továbbra is a rendes nyitvatartási időben várja vásárlóit.

Lág báomeri ünnepe 2019-ben, Budapesten (fotó: Demecs Zsolt)

Hetiszakasz

Izrael ünnepei

Shakaszunk – *Emor* (3Mózes 21:1-24:23.) – a kohániták „szolgálati szabályzatát” írja elő, részletezi, kik azok a kohániták, akik a szolgálatot teljesítik és milyen testi hibák által válnak erre alkalmatlanná. Ehhez kapcsolódóan az áldozati rend bizonyos elemeit szabályozza az Írás; meghatározza, mitől válik alkalmatlanná egy állat áldozat-

ként történő felhasználásra. Végezetül a szakasz Izrael ünnepeit sorolja fel, elsőként a szombatot – ami a legfontosabb ünnep –, majd Peszáchtól kezdve Szukkotig a többi ünnepet és azok főbb jellemzőit ismerteti. A fejezet – egy megtörtént, sajnálatos eset kapcsán – az istenkáromlás büntetésének leírásával fejeződik be.

Zsidó híradó

Áttörés a koronavírus elleni küzdelemben

Az Izraeli Biológiai Kutatóintézet és a Védelmi Minisztérium közös bejelentése szerint hatáson antitestet találtak a koronavírus ellen.

A bejelentés szerint az izraeli Nesz Cionában működő intézmény kutatói olyan antitestet találtak, amely különleges módon támadja meg a szaknyelven SARS-CoV-2-nek nevezett, új típusú koronavírus, és képes a fertőzött személy testében semlegesíteni azt.

A Smuel Sapira professzor által vezetett kutatócsoport befejezte az antitest fejlesztési fázisát, bár nevet még nem adtak neki. Naftali Bennett izraeli védelmi miniszter az áttörés hírére a kutatóintézetbe látogatott, és kijelentette: „Ezt a csodálatos eredményt a kreativitás és a zsidó elme hozta létre. A teljes védelmi rendszer továbbra is élen jár a koronavírus elleni küzdelemben.”

Fontos hangsúlyozni, hogy

a találmány nem a várva várt vakcina (melynek létrehozhatóságával kapcsolatban egyre többen fogalmaznak meg kételyeket), hanem gyógyszer, mely nem a betegség egyes tüneteit kezeli, hanem a vírust semlegesíti.

Az intézet megindította a szabadalmaztatási eljárást. A kutatócsoport tervei szerint a következő lépés az, hogy olyan nemzetközi vállalatokat találjanak, melyek ipari mennyiségben képesek előállítani az antitestet. A Védelmi Minisztérium feladata ebben a fázisban a felmerülő jogi kérdések orvoslása.

Omerszámlálás: a szabadság ösvénye

A Peszách és a Sávuot, azaz a szabadulás és a tóraadás ünnepe közötti időszak az omerszámlálás ideje is egyben. Sávuot ünnepére úgy is tekinthetünk mint a szabadságba való kivonulás, Peszáchkor megkezdett útjának végállomására. Ez a zsidó nép szempontjából is világos üzenetet hordoz magában: Izrael nemzetté váláshoz a fizikai szabadulás csupán szükséges feltétel volt, azonban még korántsem elégséges. A végső szabadulást a tóraadás eseménye jelentette.

A Tóra célokot tűz ki az ember számára, s a micvák teljesítése életünknek a máskülönböző profánnak tűnő szegmenseit is jelentéssel, spiritualitással járja át, melyek által minden egyes tettünk kozmikus jelentőséggel bír. Maimonidész azt tanítja, hogy a világra minden egyes pillanatban úgy kell tekintenünk, mint ami pontos egyensúlyban van a jó és a rossz között, s amelynek végső sorsát a mi következő – akár jelentéktelennek tűnő – cselekedetünk tudja átbilenteni a megfelelő oldalra.

Maimonidész tanításával összhangban tehát a zsidó szá-

mára a szabadság az elnyomásból való megváltást jelenti, de nem az önuralomnak vagy mindenféle kontrollnak az elvesztését. Peszáchkor azt ünnepejük, hogy végre kiszabadulhattunk a fáraó rabigája alól, s fizikai szabadságot kaptunk. Ez a szabadság azonban csak akkor teljessé vált ki, mikor megkaptuk a Tórát, s vele együtt azt a tudást, vagy ha úgy tetszik: lelki használati utasítást, ami megtanította, hogy miként is sáfarkodjunk ezzel a hirtelen kapott, olykor ijesztő szabadsággal.

Ebben áll az omer jelentősége: ez az az út, ami a szabadsághoz vezet. A valódi cél mindig az út maga, mivel a szabadság nem értelmezhető önmagában az odáig vezető út végigjárása nélkül. A valódi szabadságot mindig nekünk kell kijárunk saját magunknak. Ne spóroljuk meg ezt az időt! Számoljuk az omer napjait, és reméljük közben, hogy most vetjük meg az alapjait a végső, teljes szabadulásunknak is!

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Zalman Posner rabbi írása
nyomán.*

MONDJUNK EGYÜTT KÖSZÖNETET!

Támogassa adója egyházi 1%-ával
az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközséget!

Technikai szám: 1287

19.00 Oberlander Báruch	20.00 Megyeri Jonatán	21.00 Esténként más-más előadókkal és témákkal
Kérdezd a rabbit!		
A zsidó		
Vasárnap: Mikor nyíthatnak meg a zsinagógák? filozófia alapjai		
Hétfő: A koronavírus alatt megjelent rabbinikus irodalom ismertetése		
Kedd: Hászid történetek és mesék		
Szerda: Kérdezd a rabbit!		
Csütörtök: Heti szakasz a Midrás és a Kabbala tükrében		
Facebook Tanház		
Virtuális Bét Midrás		
A zsidó.com Facebook-oldalán élően.		

Velem és a Rebbével történt

A Szentföld építése

1987-ben, három évvel azután, hogy az izraeli Áriel város polgármesterének választottak, New Yorkba utaztam, ahol alkalmam volt találkozni a Rebbével.

Élénken él bennem az a vasárnap. A Rebbe dollárokat osztogatott, hogy az embereket jótékonyra buzdítsa, és hosszú sor kígyózott előtte. Mégis, amikor sorra kerültem, szakított rám néhány percet. Nagyon barátságos volt. Amikor elmosolyodott, az egész arca fénylett, kék szeme pedig csodálatosan ragyogott.

Tíz hónappal korábban küldtem neki egy levelet, melyben számos kérdést tettem fel az izraeli helyzettel kapcsolatban. Amikor azonban előtte álltam, mindenről megfeledeztem. A Rebbe titkára, Leibel Groner rabbi mutatott be neki, és elmondta, hogy én vagyok Áriel, a Somron fővárosának polgármestere. Mire a Rebbe így szólt: „Tudom, olvastam, amit írt.”

Én ugyan megfeledeztem a sajtólevelemről, ő azonban emlékezett rá! Egy tíz hónappal korábban küldött levélre, mely után nyilván még levelek ezreit kapta.

Annyira elszégyelltem magam, hogy teljesen belevörösödtem. Ő azonban úgy tett, mintha nem történt volna semmi, és elkezdte megválaszolni a levélben feltett kérdéseimet. Úgy álltam ott, mint egy gyerek egy zseni előtt.

Ezt követően megkérdezte, hogy mi a helyzet Árielben. Elmondtam neki, hogy az amerikaiak a területek átadását szorgalmazzák az araboknak. A Rebbe erre így felelt: „Legyen erős! Egyetlen apró darabot se adjanak át a földből! Izrael földjét Izrael népének kell megőrizni. Ez az ön feladata. Legyen erős, és építsen még többet!”

Ekkor elővettem egy légi felvételt Árieltől, és megmutattam neki, hogy hol szeretnénk

még építkezni. Ő ezt mondta: „Ne felejtse el, hogy Áriel a Szentély egyik neve, és ez a név különleges felelősséggel ruházza fel önt.”

Azt is megemlítettem neki, hogy magammal hoztam a város 3000 gyermekének üdvözlétét is, de ő nem mondott köszönetet, hanem így szólt: „Nem vagyok elégedett!”

Meglepődtem, és csak annyit tudtam mondani: „Mit ért ez alatt?”

Így felelt: „Hatezer gyereknek kellene lennie. Még többet kell építenie!”

Ron Máchmán (1942-2013) 28 éven keresztül állt Áriel élén.

Az interjú 2001 januárjában készült.

Idáig héberül folyt a társalgás, de a Rebbe hirtelen megkérdezte, hogy beszél-e jiddisül. Mondtam, hogy értek egy keveset. Erre a Rebbe közölte, hogy a munkánkat „árángechápt” kell végeznünk. Nem értettem, ez mit jelent, ezért Groner rabbi fordított: Ragadjon meg mindent!

Még mindig nem volt világos. „Mit ragadjak meg?” – kérdeztem.

„Ragadjon meg minden lehetőséget! Annyit építsen, amennyit csak lehet!”

„De ki vásárolja majd meg a lakásokat?” – kérdeztem.

„Azon ne aggódjon, csak építsen! – jött a felelet. Így is tettem.

Amikor 1990-ben az újraválasztásomért küzdöttem, ismét elmentem a Rebbéhez, hogy az áldását kérjem, és megkérdez-

tem, hogy mit tanácsol a szovjet zsidók Árielbe integrálásával kapcsolatban. Akkor éppen 5 millió dollárt próbáltam összegyűjteni, hogy a nehéz helyzetben lévő bevándorlókon segíteni tudjunk. „Legyen óvatos ezzel kapcsolatban. Ne csak azt mondja, hogy segíteni kell a szegény orosz zsidókon, hanem mutasson rá valamire, ami a jó módúaknak is hasznára válik. Ily módon a szovjet kormány nem veszi sértésnek, amit tesz, és nem állítanak akadályt a zsidók kivándorlása elé” – mondta a Rebbe.

zsinagógát, egy tóráközpontot Árielben, ahol az askenázi, a szfárádi és a jemeni zsidók együtt, egy tető alatt imádkozhatnának. Megadta az áldását, de hozzáfűzte: „Minden csoport imádkozzon külön, mert mind egyiküknek megvan a maga hagyománya.”

Én ettől függetlenül kitartottam az eredeti elképzelésem mellett, hogy a zsidó testvériséget hangsúlyozzuk, de végül nem jártam sikerrel. Más próbálkozásaimat azonban siker koronázta, a Rebbe áldásának köszönhetően.

Emlékszem, egyszer azt mondtam a Rebbének, hogy nem vagyok vallásos zsidó. Ő nem értett egyet ezzel. „Ön vallásos, mert Izrael földjét építi” – felelte.

Árielt 1978-ban alapították negyven család részvételével egy kopár hegytetőn. Most, 2001-ben, mindössze 22 év elteltével, már 4000 család lakik itt, működik egy egyetem, ahol több mint hatezer diák tanul, létrehoztunk egy ipari parkot, ahol ezernél is több üzem működik és évi fél-milliárd dollár értékben exportálja a termékeit.

Azt hiszem, teljesítettem a Rebbe kérését. „Árángechápt – meg kell ragadni minden lehetőséget”.

A Rebbe tudta, hogy minél több zsidó költözik Izraelbe, annál több erőre és képességre teszünk szert, mint nemzet. Ez tartja meg Izraelt zsidó államnak mindörökre.

Ron Máchmán

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Ahhoz is a Rebbe áldását kértem, hogy építhessünk egy nagy

Kóser konyha

Kakaós muffinok

Az *Egység* magazin 129. számában olyan recepteket mutatunk be, melyeket kisgyerekekkel együtt is könnyen elkészíthetünk. Ezek egyike ez a muffin recept.

párve

2 pohár liszt

1 csomag sütőpor
máshfél pohár cukor

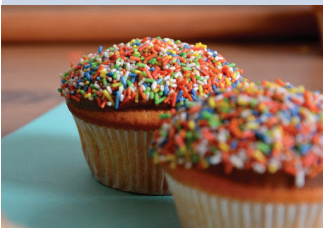
4 ek. kakaó

3 tojás

1 pohár olaj

1 pohár forró víz

2 tábla párve (ét)csokoládé
cukorkák, porcukor, csoki
chips stb. a díszítéshez

A hozzávalókat nagy tálba töltjük és simára keverjük. Formákba töltjük, és 180 fokos sütőben 20 perc alatt készre sütjük. A tartókat csak félig töltjük meg a keverékkel, mert sütés közben megemelkednek. Míg a sütemények sülnék, vízgőz fölélt megolvastunk két tábla csokoládét (ezt mindenképpen érdemes felnőttek végeznie), majd kis tálkába töltjük. Az asztalra, szintén kis tálkába, előkészítjük a díszítést: színes cukorkákat, porcukrot, csoki darabokat stb. A gyerekek az elkészült süteményekre kenik a csokoládét, és erre ragasztják a díszeket. A végén minden gyerek egy-egy csillagszórót kap, amit a sütemény középebe tűzhet.

Kérdezd a rabbit a koronavírus-járvány idején

Tudjuk-e majd pótolni a kimaradt hetiszakaszokat? 2. rész

Előző számunkban áttekintettünk két véleményt a hetiszakaszok pótlásával kapcsolatban. Bár még sajnos nem aktuális a kérdés, hiszen továbbra sem gyűlhetünk össze Tórárt olvasni, az előzetes háláchikus vita még mindig folyik róla. Ez a rabbik döntésétől függetlenül azért is különleges, mert az a folyamat, aminek máskor csak a végeredményét észleljük évszázadok, vagy akár évezredek távlatából, most a szemünk előtt zajlik.

A hetiszakaszok felosztása

Minden hetiszakasz fel van osztva hét részre, hét ember számára, ezeket *alijáknak* hívjuk. Ha két hetiszakasz van egyszerre, akkor azt egy egységként kezeljük, és ugyanúgy hét részre osztva olvassuk fel, mintha csak egy lenne.

Felmerül a kérdés, hogyan osztjuk fel az elmaradt *párását* a felolvasásakor. Ehhez azt kell vizsgálnunk, hogyan tekintünk a felolvasásra: egyben, mint kettős szakaszra, vagy külön-külön, mint múlt hetire és e hetire. Egy vélemény szerint, ha pótlás miatt olvassuk két szakaszt, akkor ugyanígy járunk el, mint egy kettős *párásánál*, és a negyedik emberrel kapcsoljuk össze a kettőt (*Sáaré Efrájim* uo. 9.). Más vélemény szerint az elsőként felhívott embernek (vagyis, ha van jelen, akkor a kohénnak) felolvassuk az egész előző heti szakaszt, majd az aktuális szakasz első részét, mert így mind a hét embernek olvastunk az erre a hétre rendelt *párásából* (*KáfháChajim* a SÁ-hoz 135:5. végén).

Hány szakaszt olvashatunk?

Ha pótlásként tekintünk az elmaradt szakaszok felolvasására, akkor a *Mágen Avrahám* és mások véleménye szerint nem lehet

kettőnél több szakaszt felolvasni, az elmaradt szakaszok – esetünkben sok-sok hétnyi *párásá* – kimarad.

Jichák ben Móse rabbi, az *Or záruá* véleményét követve – ami szerint nem pótolunk, hanem behozzuk a lemaradásunkat – nem létezik olyan, hogy egy szakaszt kihagyunk, folyamatosan olvasunk. Eszerint tehát lehet több *párását* is olvasni egyszerre.

Sik Mózes (1807–1879) huszti rabbi *MáHáRÁM Sik* responsum könyvében (*uo.*) idézi mesterét, Szofér-Schreiber Mózes (1762–1839) pozsonyi rabbint, a *Chátám Szofért*, aki a saját mesteréről, Nátán Ádler rabbiról (1741–1800), a nagy tudású frankfurti kabbalistáról megemlíttette, hogy egy alkalommal sok hetiszakaszt olvasott fel egyszerre.

A kérdés még nem dőlt el...

A rabbinikus vita a kérdésről még zajlik.

Először az a kérdés, hogy a mi esetünkben egyáltalán kell-e pótolni, hisz a RómÁ megfogalmazása alapján, ha azért nem olvastak, mert nem jött össze *minjen*, akkor nincs szükség a pótlásra, mivel a Tóra felolvasása közösségi feladat (*Sáaré Efrájim* uo. 39.). Mesterem, Gávriel Zinner rab-

bi szerint ez vonatkozik a mostani helyzetre is, emiatt nem lesz szükség az elmaradt *párásák* felolvasására utólag.

Ha azonban úgy vesszük, hogy a járvány miatti elmaradást pótolni kell, akkor az a kérdés, hogy hány hetiszakaszt olvassunk fel pótlásként, egyet vagy többet. Én azt gondolom, hogy a *Chátám Szofér* által tanúsított történet szerint lehetőség lesz több kimaradt szakasz pótlására.

Ugyanakkor azt is tudni kell, hogy az izoláció heteiben elérünk a második könyv végére, és már a harmadikban járunk, így arról is döntést kell majd hozni, hogy a *Smot* elmaradt szakaszaival mi fog történni. Ahogy az is kérdés, mi lesz az eljárás akkor, ha, ne adj Isten, a járvány ideje alatt fejezzük be a harmadik könyvet, és át kell már térnünk a negyedik könyvre is. Mivel arra a kérdésre, hogy Ádler rabbi több könyvből pótolta-e egyszerre, nem tér ki a MáHáRÁM Sik, ebben nem alapozhatunk erre az esetre.

Adja az Örökkévaló, hogy mihamarabb elmúljon a fejünk fölé a veszély, és visszatérhessünk zsinagógáinkba a közös imádságainkhoz.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,
Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

